

منبع معادن تجارت
منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه منبع <i>www.smtnews.ir/about.html</i> صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «منبع» مدیرمسئول: عاطفه خسروی سازمان آگهی‌ها: ۰۸۸۱-۵۲۸۸ - ۰۹۱۹۱۲۱۴۰۶ ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmail.com تلفن: ۸۲۱۹۰ (داخلی--۱۰۸) توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۱-۵۲۸۸ تهران، خیابان قائم مقام فر اهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶ - کدپستی ۱۵۸۶۷۲۳۸۱ روابط عمومی: pr@smtnews.ir چاپخانه: مصمیم info@smtnews.ir instagram.com/smtnewspaper http://eita.com/smtnews www.smtnews.ir telegram.me/smtnews tozi.smtnews@gmail.com https://ble.ir/smtnews عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی عضو انجمن مدیران رسانه عضو تعاونی مطبوعات

از پانزدهم دی ماه، وعده دولت برای تک‌نرخ‌ی شدن ارز عملیاتی شد و نزدیک دو هفته از ادغام تالارهای اول و دوم ارزی می‌گذرد؛ اقدامی که نه فقط عرضه ارز از سوی صادرکنندگان را شدت بخشیده، بلکه نرخ‌ها را نیز تعدیل کرده است. تک‌نرخ‌ی شدن ارز، مطالبه چندین‌ساله بخش خصوصی بود که هر بار به دلایلی اجرایی نمی‌شد اما این‌بار نه‌تنها ارز چند نرخ‌ی از نظام تامین‌ارزی برچیده شده، بلکه ارز ترجیحی نیز حذف شده است، زیرا به باور کارشناسان وجود ارز به نام‌های مختلفی چون ترجیحی، نیمایی، مبادله ای، تالار دوم و… سبب شده بود تا برخی از شکاف قیمتی موجود بهره ببرند. معضلی که حتی با نظارت‌های سختگیرانه هم قابل رسیدگی نبود. بیش‌اظهاری واردات، کم‌اظهاری در صادرات و رواج کارت‌های بازرگانی یک‌بار مصرف و اجاره‌ای سبب شده بود تا ارز حاصل از صادرات به کشور باز نگردد و منجر به بی‌ثباتی در اقتصاد و محدودیت در منابع ارزی کشور شود که این امر بی‌ثباتی را در بازارهای اقتصادی کشور نیز ایجاد می‌کرد. در باره تک‌نرخ‌ی شدن ارز با فرشید شکر خدایی، رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و تامین مالی اتاق بازرگانی و صدرالدین نیاورانی، نائب‌رئیس کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران به گفت‌وگو نشستیم.

فرشید شکرخدایی، رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و تامین مالی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در گفت‌وگو با ایرنا اظهارکرد: تک‌نرخ‌ی شدن ارز در کوتاه مدت شفافیت و در بلند مدت رقابت در بازار را به دنبال خواهد داشت. وی افزود: وقتی نرخ ارز چندنرخ‌ی باشد کالا در بازار به بالاترین نرخ ارز فروخته می‌شود. هر قدر هم که کنترل و نظارت صورت بگیرد اما باز امکان سوءاستفاده در بازار وجود دارد چرا که حجم زیادی متقاضی وجود دارد.

رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و تامین مالی اتاق ایران با بیان اینکه تصمیم رئیس‌جمهوری در تحقق ارز تک نرخ‌ی درخواست فعالان اقتصادی بود، گفت: با این اقدام ریشه فساد خشکانده می‌شود و انگیزه را برای خروج کالای ارزان‌قیمت و قاچاق کم خواهد کرد.

وی عنوان کرد: به خاطر ارزهای چند نرخ‌ی و ارزان بودن ریال، کالاهای ایرانی توسط پاکستانی‌ها و عراقی‌ها از کشور خارج می‌شود و یارانه جریان معکوس به خود گرفته است که به نفع اقتصاد ما نیست.

صدرالدین نیاورانی، نائب رئیس کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران نیز اظهارکرد: بخش خصوصی با تک نرخ‌ی شدن ارز موافق است و این‌ مطالبه چند سال‌های بود که در صورت عملیاتی شدن به نفع اقتصاد و تجارت است.

وی اضافه کرد: بحث تک نرخ‌ی شدن ارز بارها از سوی مسئولان مطرح شد اما به مرحله اجرا نرسید و امیدواریم این بار با قاطعیت اجرایی شود تا آثار آن را در اقتصاد ببینیم.

نائب رئیس کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی ایران با بیان اینکه تک نرخ‌ی شدن ارز ۱۰۰ درصد به نفع تجارت و حذف رانت است، گفت: بخشی از صادرات کشور محصول اقلامی بودند

شفافیت و رقابت در بازار

شکرخدایی تاکید کرد: برای رسیدن به نقطه تعادل باید در مرحله نخست چالش‌های حوزه صادرات برداشته شود تا با تک‌نرخ‌ی شدن ارز و تقویت ارزش ریال، ارزآوری به کشور را شاهد باشیم.

وی با بیان اینکه تعیین‌کننده نرخ ارز، بازار و مردم هستند گفت: یکی از مهم‌ترین نگرانی‌های مسئولان در بانک مرکزی بحث خروج ارز از کشور است که این امر باعث شد تا سیاست شکست خورده ارزهای چهار هزار و ۲۰۰ تومانی و ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی شکل بگیرد.

رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و تامین مالی اتاق ایران تاکید کرد: نرخ واقعی ارز بر اساس تقاضاست، در صورتی که عرضه کالا در بازار زیاد شود منجر به فروکش کردن تقاضای کاذب و ارزان شدن کالا می‌شود. وی با اشاره به اینکه عده‌ای معتقدند صادرات کالای ایرانی باعث کمبود می‌شود، گفت: این نوع صادرات زمانی اتفاق می‌افتد که فاصله ارزی با بازار آزاد زیاد باشد و وقتی که شکاف ارزهای تجاری با بازار کم باشد به طور قطع منجر به عرضه زیاد کالا در بازار و صادرات کالا می‌شود.

تک‌نرخ‌ی شدن ارز به نفع اقتصاد و تجارت

که با ارز ترجیحی وارد کشور می‌شدند؛ برای مثال وقتی بیسکوئیت صادر می‌کنیم، آرد، شکر و روغن آن از محل ارز ارزان تامین شده بود.

نیاورانی تاکید کرد: تک‌نرخ‌ی شدن ارز در بلندمدت منجر به رقابت و یکسان‌سازی محصولات صادراتی و در نهایت ارزآوری به کشور می‌شود. در نهایت با حذف ارز ترجیحی، صادرکنندگان انگیزه بیشتری برای بازگرداندن ارزهای حاصل از صادرات پیدا می‌کنند. نیاورانی ابراز کرد: دولت باید سیاست ساماندهی وضعیت تک نرخ‌ی شدن ارز را با اصلاحات ساختاری اجرایی کند و در این مسیر که خواسته فعالان اقتصادی و بخش خصوصی است جدیت داشته باشد. وی با تاکید بر اینکه باید مبلغ مابه التفاوت یارانه به آحاد جامعه

سبدی که باید عادلانه باشد...

دارد، اصلا توجیه خوبی در شرایط حساس کنونی نیست که کالاهای آن شرکت را به اسم کالابرگ به خورد مردم بدهند. آستانه تحمل جامعه و به‌ویژه فرودستان به‌قدری کاهش پیدا کرده است که دیگر این بهانه‌ها پذیرفتنی نیست. این آستانه تحمل ضعیف ناشی از وضعیت معیشتی بحرانی خانوارهاست. ما معتقدیم برخی اقلام دیگر نیز باید به این سبب فعلی افزوده شود و حجم برخی از اقلام را نیز باید به‌ازای هر نفر اضافه کرد.

این‌ فعال کارگری اضافه کرد: ما معتقدیم بسیاری از قیمت‌های افزایش یافته و حالت حباب‌گونه دارد و برخی افزایش‌ها کاذب است و می‌توان با تغییر شرایط روانی بازار و کنترل‌های قیمتی، با آن مقابله کرد. افزایش نرخ ایجادشده توسط برخی مجموعه‌ها هیچ ارتباطی با دلار و تک‌نرخ‌ی کردن ارز ندارد. دولت دست‌های پنهان موجود در بازار را به‌خوبی می‌شناسد. حتی وزارت صمت به‌راحتی می‌تواند تشخیص دهد که چه صنایعی چه محصولاتی را باید با چه نرخ‌ی بدهند و چه صنایعی محصولات خود را به قصد احتکار انبار کرده‌اند. اکنون شرایطی نیست که دولت به‌دلیل وجود ارتباطات خاص خود یا موقعیت برخی اقازاده‌ها، از برخورد با چنین شرکت‌هایی چشم‌پوشی کند.

دبیر اجرایی خانه کارگر محور غرب تهران تصریح کرد: وزارت کار تاکنون برای اجرای طرح جدید کالابرگ تلاش‌های بسیار خوبی داشته است. اما علاوه بر اهمیت ارتقای تعداد و حجم اقلام برای پوشش

شکرخدایی تاکید کرد: سوبسید دولت باید صرف مصرف‌کننده واقعی شود تا از رانت و فساد جلوگیری کند. از سوی دیگر نیز باید قدرت خرید و توان درآمدی مردم به صورت پله‌ای افزایش پیدا کند، چراکه درآمد ماهیانه ۱۰۰ تا ۲۰۰ دلاری در شأن ملت ما نیست. وی با بیان اینکه به ثمر نشستن ارز تک نرخ‌ی نیازمند سپری شدن مدت زمان چهار ساله است، خاطرنشان کرد: این اقدام جراحی اقتصاد است که هم‌زمان با تقویت حوزه صادرات منجر به افزایش ارز آوری و تقویت ارزش ریال می‌شود.

رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و تامین مالی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران تاکید کرد: دولت باید در این مدت، پنج دهک پایین جامعه را از طریق کالای اساسی، تامین پروتیین مورد نیاز، بیمه سلامت و… مورد حمایت قرار دهد تا قدرت خریدشان کاهش پیدا نکند.

سخن پایانی

طبق گفته کارشناسان و فعالان اقتصادی، تک نرخ‌ی شدن ارز منجر به جلوگیری از رانت‌خوری، سفته بازی، فساد و تنظیم نرخ ارز در بازار می‌شود که باید در کنار آن سرفه و معیشت مردم نیز با حمایت‌های یارانه‌ای موردتوجه قرار گیرد.

نمایی از آینده کالا برگ

احسان قمری

کارشناس مسائل اقتصادی

درباره کالابرگ الکترونیکی لازم است موضوع را از دو منظر مورد بررسی قرار دهیم. در گام نخست چیستی و ماهیت طرح و متناسب بودن و تطبیق آن با شرایط اقتصادی و معیشت مردم و در گام دوم چگونگی، فرآیند و ساختار اجرای طرح است.

تجربه کالابرگ به‌عنوان فروش کالاهای کوپنی به دهه اول بعد از پیروزی انقلاب و همچنین دوران جنگ تحمیلی برمی‌گردد که دولت تلاش می‌کرد باتوجه به هزینه‌های ناشی از جنگ و تحت‌تاثیر قرار گرفتن معیشت و اقتصاد مردم، بخشی از کالاهای اساسی و گاهی کالاهای مصرفی بدوام را از طریق کوپن یا دفترچه ستاد بسیج اقتصادی یا کالاهای شورایی به مردم واگذار کند که شاید باتوجه به محدودیت منابع در آن زمان و پایین بودن میزان تولید و واردات از یک‌سو و روحیه غیرمصرف‌گرایی مردم از سوی دیگر، اجرای این طرح، توجیه می‌شد، هرچند این طرح هم مفسده‌های زیادی چه در حوزه تولید و تخصیص و چه در حوزه توزیع به‌دنبال داشت و شاهد خریدوفروش کوپن یا کالابرگ در بازار توسط عوامل توزیع و در نهایت فروش کالاهای یارانه‌ای به نرخ آزاد و در نهایت اجحاف به مردم بودیم که البته در کنار این مفسده‌ها، نبود کالای یارانه‌ای به قدر نیاز جامعه بر این فساد و رانت افزود و در نهایت چند سال بعد از پایان جنگ و با تاخیر بساط کالاهای کوپنی و کالابرگی جمع شد.

در نهایت با گسترش واردات در شرایط افزایش نرخ نفت، بدون برنامه‌ریزی در راستای ارزآوری از منابع غیرنفتی و در کنار باز شدن فضای اقتصادی بین‌الملل که تنها نمود آن در افزایش ورود ارزهای نفتی خلاصه می‌شد و نتیجه‌ای جز واردات بی‌رویه هر نوع کالایی اعم از کالاهای اساسی، مواد اولیه، کالاهای مصرفی و در بخش ضعیف‌تر کالاهای سرمایه‌ای و مصرفی نداشت، شرایط توزیع کلیه کالاه‌ها به‌صورت تک‌نرخ‌ی و با نرخ بازار آزاد گسترش یافته و فارغ از چگونگی و کیفیت و کمیت میان نرخ ارز و ارزش پول ملی و در یک کلام فارغ از نرخ واقعی تسعیر ارز، کلیه کالاه‌ا با یک نرخ در اختیار مصرف‌کنندگان، بدون توجه به دهک خانوار قرار گرفت.

در دوران اخیر و با شدت گرفتن تحریم‌های ناجوانمردانه علیه کشور از یک‌سو و عدم‌مدیریت صحیح در توزیع ارز ترجیحی در کنار عدم‌توجه به ساختار نرخ ارز در اثرگذاری بر نرخ تورم و سطح عمومی قیمت‌ها در کنار سایر متغیرها و همچنین سیاست‌گذاری وحکمرانی برمبنای آزمون‌وخطا در حوزه سیاست‌های اقتصادی، تجاری و ارزی در دولت‌های مختلف و در نهایت اثرگذاری این تصمیمات بر فضای معیشتی و اقتصادی آحاد مردم و همچنین بروز نابرابری در توزیع منافع حاصل از ثروت‌های عمومی، نگاه سیاست‌گذار به تک‌نرخ‌ی شدن نرخ ارز به‌عنوان یک سیاست اثرگذار دوخته شد و در نخستین گام اعلام شد که برای قریب به اتفاق کالاهای اساسی به غیر از چند قلم محدود از جمله دارو، ارز ترجیحی ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی پرداخت نخواهد شد و برای جبران گرانی ناشی از این‌ مهم، مابه‌التفاوت نرخ ارز ترجیحی و نرخ بازار آزاد به آخرین حلقه زنجیره یعنی مصرف‌کنندگان تعلق خواهد گرفت. نکته دیگر درباره پرداخت مابه التفاوت نرخ ارز ترجیحی و نرخ جدید بوده که مشخص نیست دولت چه سیاستی را انتخاب کرده است. آنچه از قرائن مشخص می‌شود، آن است که نرخ ارز تخصیصی برای کالاهای اساسی ۱۱۲ هزار و ۵۰۰ تومان بوده و در این صورت مابه‌التفاوت این نرخ و نرخ ارز ترجیحی به میزان ۹۰ همت در قالب کالا برگ و به‌صورت ماهانه به مصرف‌کنندگان اختصاص پیدا می‌کند. با یک محاسبه ساده، لازم است ماهانه ۱.۷ میلیارد دلار (سالانه حدود ۱۳ میلیارد دلار) برای این مهم اختصاص یابد که باتوجه به محدودیت‌های ارزی برای کالاهای اساسی، ادامه این مسیر برای ماه‌های آتی با چالش روبه‌رو خواهد بود.

از آنجا که براساس مفاهیم اقتصادی، پرداخت یارانه در هر قالبی از جمله به‌صورت کالابرگ نمی‌تواند به مدت طولانی ادامه داشته باشد و اصولاً محدودیت منابع، این اجازه را به قانون‌گذار نمی‌دهد که سیاست‌های یارانه‌ای خود را ادامه دهد، لازم است تدابیری اندیشیده شود تا ضمن توجه به معیشت مردم به‌ویژه اقشار حقوق‌بگیر از جمله کارمندان و کارگران، شرایطی فراهم شود تا از فرآیند ارز چندنرخ‌ی با کمترین مفسده خارج شده و میزان رانت و سودجویی ناشی از تنوع نرخ‌های ارز به حداقل خود برسد. برای انجام این‌ فرآیند به زیرساخت‌هایی نیاز داریم که بخش‌های تولیدی بتوانند اقداماتی را در راستای پاسخگویی به تقاضای موثر ایجادشده انجام دهند. متأسفانه باوجود ایجاد تقاضا از طریق کالابرگ اعتباری، مشخص نیست که آیا ظرفیت تولید کالاهای مشمول طرح وجود داشته و آیا تولیدکنندگان قادر خواهند بود نیازهای ماهانه ۹۰ میلیون مصرف‌کننده را فراهم کنند؟ از سوی دیگر این سوال باید پاسخ داده شود که باوجود افزایش نرخ ارز، آیا بانک مرکزی قادر خواهد بود نسبت به تامین و تخصیص ارز مد نظر، اقدام کند و شرایط به‌گونه‌ای پیش نخواهد رفت که واردکنندگان نهاده‌های موردنیاز تولید کالاهای اساسی برای نیازهای ارزی خود مدت‌ها در صف تخصیص و تامین و بروکراسی پیچیده اداری ناشی از آن معطل نمانند.

بر این اساس با اهداف پرداخت و توزیع یارانه‌ها در راستای نزدیک کردن طبقات و دهک‌های درآمدی از نظر حداقل کالری موردنیاز همخوانی نداشته و به‌نوعی به‌منعای حفظ وضع موجود است. در موضوع افزایش حقوق کارمندان دولت نیز که باتوجه به میزان حقوق، درصد افزایش، کاهش می‌یابد نیز، همین دیدگاه حاکم بوده و باتوجه به تفاوت پایه و سطح حقوق، میزان عددی افزایش برای افراد با حقوق بالاتر نسبت به عموم حقوق‌بگیران بیشتر بوده و با امعان‌نظر به قانون نزولی بودن مطلوبیت نهایی درآمد، موجبات تحریک تقاضا و به‌تبع آن افزایش تولید را فراهم نخواهد ساخت.